


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії та спеціальних методик



РАННЯ КОРЕКЦІЯ ПСИХОМОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ
ООК 32

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Науково-педагогічний працівник 	Ткач Оксана Михайлівна Посада: старший викладач кафедри логопедії та спеціальних методик Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук Вчене звання: доцент Е-mail викладача: tkach_oxana@kpnpu.edu.ua Профайл викладача: https://logo.kpnpu.edu.ua/sklad-kafedry/tkach-oksana-mykhajlivna/ Контактний тел. +380675830958
Е-mail кафедри	kaflogoped@ukr.net , kaflogoped@kpnpu.edu.ua
Освітньо-професійна програма	Спеціальна освіта (Логопедія)
Спеціальність	А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)
Спеціалізація	А6.01 Логопедія
Галузь знань	А Освіта
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус освітнього компонента (ОК)	Освітній компонент професійної підготовки
Сторінка курсу в MOODLE:	https://moodle.kpnpu.edu.ua/course/view.php?id=10192
Консультації	Згідно графіку консультації, що розміщено на сайті кафедри логопедії та спеціальних методик. https://logo.kpnpu.edu.ua/dokumentatsiia/hrafik-konsultatsij/

ПРЕРЕКВІЗИТИ І КОРЕКВІЗИТИ КУРСУ		
Міждисциплінарні зв'язки	«Логопедія», «Мовленнєві та сенсорні системи і їх порушення», «Психологія осіб з порушеннями мовлення», «Спеціальна педагогіка осіб з порушеннями мовлення», «Пропедевтика мовленнєвих порушень»	
Мова викладання	українська	
ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ		
Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	3	3-4
Семестр вивчення	6	6-7
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	48 год.	16 год.
Лекційні заняття	20 год.	6 год.
Практичні заняття	28 год.	10 год.
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	72 год.	108 год.
Форма підсумкового контролю	залік	залік
Анотація курсу	Навчальна дисципліна « Рання корекція психомовленнєвого розвитку » передбачає ознайомлення з особливостями обстеження дітей, застосуванням діагностичних прийомів, наочного матеріалу для вивчення особливостей розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Ознайомлення з принципами та прийомами раннього впливу щодо формування лексичної, граматичної та фонетичної сторони мовлення.	
Мета і завдання курсу	Забезпечити здобувачів вищої освіти основними науково-теоретичними та практичними знаннями щодо особливостей ранньої діагностики та корекції мовленнєвих порушень.	
ФОРМАТ КУРСУ		
Форми та види проведення навчальних занять	Форма проведення навчальних занять: очна /змішана з використанням дистанційних технологій навчання <u>Види навчальних занять:</u> лекційні, практичні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота. (відповідно до навчального плану)	
Методи та форми контролю	<u>Методи контролю:</u> опитування, дискусії, вирішення проблемних ситуацій тощо. <u>Форми контролю:</u> поточний контроль (усне опитування, тестування, розробка презентацій, програм, індивідуальних або групових проєктів, тощо);	

	підсумковий контроль (залік).
Необхідне технічне та програмне забезпечення та обладнання	Технічне комп'ютерне забезпечення для показу презентацій, відео матеріалів: проектор, екран комп'ютер, колонки.
Індивідуальні завдання	Вивчення наукової літератури з предмету. Проведення спостереження, аналіз результатів дослідження.
Інтегральна компетентність (ІК)	ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти в цілому та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	ЗК11 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності. СК 3 Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності. СК 8 Готовність до забезпечення діагностико-консультативної діяльності. СК 13 Здатність будувати гармонійні стосунки з особами з порушеннями мовленнєвого розвитку і з особливими освітніми потребами, їх сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб. СК 16 Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. СК 18 Здатність застосовувати сучасні ефективні корекційні технології у роботі з дітьми раннього віку.
Очікувані результати навчання з дисципліни (РН)	РН 4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти. РН 5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації логопедичного супроводу в різних типах закладів. РН 6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку з урахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей. РН 11. Застосовувати у професійній діяльності знання

	<p>про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з порушеннями розвитку мовлення.</p> <p>РН 16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.</p> <p>РН 17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.</p> <p>РН 18 Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності</p> <p>РН 20 Володіти методиками раннього корекційного супроводу дітей із групи ризику виникнення порушень мовлення.</p>
--	---

СХЕМА КУРСУ

Денна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Разом	у тому числі				
		лекційні заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Тема 1. Вікові особливості розвитку дітей раннього віку	12	2	2		7	1
Тема 2. Особливості мовленнєвого розвитку дітей раннього віку.	12	2	2		4	2
Тема 3. Діагностика мовленнєвих порушень у дітей раннього віку. Обстеження мовлення дитини раннього віку: психолого-педагогічне обстеження, логопедичне обстеження дитини, анкета для батьків	12	2	4		3	3
Тема 4. Нові підходи до вивчення мовленнєвого розвитку дітей раннього віку. Співвідношення ознак незрілості та ушкодження центральної нервової системи. Характеристика відхилень у розвитку мовлення в дітей раннього віку	12	2	4		5	1
Тема 5. Особливості вивчення дитини з фонетико-фонематичним порушенням (дислалія, стерта дизартрія, ринолалія).	12	2	2		6	3
Тема 6. Діагностичне обстеження дитини із загальним недорозвиненням мовлення; діагностичне обстеження дитини із заїканням..	12	2	2		7	2
Тема 7. Обґрунтування логопедичного висновку. Багаторівневий логопедичний	12	2	2		8	

висновок на основі медичного, логопедичного, психологічного аспектів класифікацій						
Тема 8. Методи та форми корекційно-розвивального навчання дітей раннього віку з ТПМ.	12	2	2		7	1
Тема 9. Інтегративні методики стимуляції розвитку дітей раннього віку	12	2	4		6	
Тема 10. Новітні методики корекції імпресивного та експресивного мовлення	12	2	4		6	
Разом годин	120	20	28		72	
Заочна форма						
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Разом	у тому числі				
		лекційні заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Тема 1. Вікові особливості розвитку дітей раннього віку	12				10	1
Тема 2. Особливості мовленнєвого розвитку дітей раннього віку.	12				10	2
Тема 3. Діагностика мовленнєвих порушень у дітей раннього віку. Обстеження мовлення дитини раннього віку: психолого-педагогічне обстеження, логопедичне обстеження дитини, анкета для батьків	12	2	2		10	
Тема 4. Нові підходи до вивчення мовленнєвого розвитку дітей раннього віку. Співвідношення ознак незрілості та ушкодження центральної нервової системи. Характеристика відхилень у розвитку мовлення в дітей раннього віку	12		2		9	1
Тема 5. Особливості вивчення дитини з фонетико-фонематичним порушенням (дислалія, стерта дизартрія, ринолалія).	12				10	
Тема 6. Діагностичне обстеження дитини із загальним недорозвиненням мовлення; діагностичне обстеження дитини із заїканням..	12				9	2
Тема 7. Обґрунтування логопедичного висновку. Багаторівневий логопедичний висновок на основі медичного, логопедичного, психологічного аспектів класифікацій	12				10	5
Тема 8. Методи та форми корекційно-розвивального навчання дітей раннього віку з ТПМ.	12	2	2		8	
Тема 9. Інтегративні методики стимуляції	12	1	2		8	4

розвитку дітей раннього віку					
Тема 10. Новітні методики корекції імпресивного та експресивного мовлення	12	1	2	6	3
Разом годин	120	6	10		108

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Необхідність дотримання обов'язкових принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності в КПНУ https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності <https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45xybMiWBEVDbGpb/view>
- Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковою складовою організацій освітнього процесу. Про неможливість відвідування занять з поважних причин мають завчасно повідомляти викладача (-ів). Деталі за покликанням: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>
- Підтримується креативна ініціатива здобувача (-ів) вищої освіти.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Форми оцінювання	<p>Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю.</p> <p>Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача, а також індивідуального завдання (виконання та захист тематичної роботи). Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі.</p> <p>https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view https://drive.google.com/file/d/0B4IW4J1QFZAoLXVNNzg2bFJTRng2ZVFjdnA0dEV1YmFiQXY4/view?resourcekey=0-CxWUU4B0hXDwe08FZrsoQ</p>
-------------------------	---

Таблиця 1

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума
		Самостійна робота	100
Поточний контроль	МКР		
40 балів	40 балів	20 балів	

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F			

<p>Перелік орієнтовних питань до підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вітчизняний і зарубіжний досвід раннього виявлення мовленнєвих порушень 2. Аналіз «Положення про перинатальні центри I-II рівня», організація вивчення та раннього супроводу дітей з вродженими особливостями розвитку 3. Превентивний логопедичний вплив, принципи побудови логопедичної роботи з дітьми раннього віку 4. Характеристика єдиної система раннього виявлення та корекції відхилень у розвитку дітей. 5. Особливості побудови моделі раннього виявлення та корекції відхилень у розвитку дітей 6. Державна концепція раннього втручання 7. Стратегії комплексного підходу до проблеми організації вивчення та раннього супроводу сімей, що виховують дітей з порушеннями мовлення 8. Нормативні показники психомоторного розвитку дітей першого року життя 9. Психолого-педагогічні методики оцінки психомоторного розвитку дітей першого року життя 10. Аналіз програми ранньої діагностики та превентивного втручання «Кароліна» 11. Аналіз програми перинатального розвитку «Оберіг» 12. Вивчення особливостей функціонування аналізаторних систем та їх роль у розвитку дитини 13. аналізаторів, роль емоційного стану в поведінці, руху, практична діяльність дітей 14. Розвиток розуміння мовлення в онтогенезі, рівні розуміння мовлення. 15. Розвиток рухової сфери в онтогенезі. Вікові особливості розвитку загальної та дрібної моторики руки та зорово-моторної координації 16. Особливості розвитку словника і словотвору в онтогенезі. Розвиток граматичного ладу мовлення в онтогенезі 17. Закономірності психомовленнєвого розвитку дитини раннього віку 18. Моделі скринінгового дослідження дітей першого року життя 19. Поняття «групи ризику», аналіз взаємозв'язку між проявами пренатальних, натальних та постнатальних уражень та можливістю виникнення тяжких порушень мовлення 20. Загальна характеристика методик раннього виявлення відхилень в розвитку 21. Аналіз методики діагностики та корекції мовленнєвого розвитку дітей раннього віку (Н.В. Манько) 22. Характеристика моделі раннього втручання «Крок за кроком» 23. Психолого-педагогічні методики оцінки психомоторного розвитку дітей першого року життя 24. Дослідження зорового і слухового сприйняття у дітей
---	--

	<p>раннього віку, вплив їх недорозвитку на формування мовленнєвої системи</p> <p>25. Сучасні дослідження щодо формування сенсорно-перцептивних здібностей дітей, вплив їх недорозвитку на формування мовленнєвої системи</p> <p>26. Аналіз комплексних діагностичних методик Бейлі, ADOS), шкали Гріффітс, KID, RKID).</p> <p>27. Значення збереження аналізаторів і сенсорно-перцептивної діяльності у формуванні психомовленнєвого розвитку</p> <p>28. Поняття про базові передумови психічного розвитку</p> <p>29. Методики стимуляції розвитку мовлення, умови їх використання</p> <p>30. Мозочкова стимуляція, вплив сеансів магнітно-резонансної терапії (ТОМАТИС) на запуск механізмів мовленнєвої діяльності</p> <p>31. Етапи формування локомоторних функцій</p> <p>32. Етапи формування предметно-практичної діяльності та їх зміст</p> <p>33. Етапи формування передумов самоконтролю мовленнєвої та загальної довільної діяльності і їх зміст</p> <p>34. Етапи становлення мовлення в онтогенезі</p> <p>35. Аналіз методик раннього мовленнєвого розвитку</p> <p>36. Розвиток розуміння мовлення, рівні розуміння мовлення</p> <p>37. Розвиток словника і словотвору в онтогенезі</p> <p>38. Особливості формування функцій мовлення при дизонтогенезі</p> <p>39. Формування фразового мовлення</p> <p>40. Формування лексичної сторони мовлення</p> <p>41. Формування граматичної будови мовлення в онтогенезі і дизонтогенезі</p> <p>42. Умови формування самостійного мовлення</p>
--	---

<p>Рекомендована література (основна, додаткова, інтернет-ресурси)</p>	<p>Основна:</p> <p>1. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: Науково-методичний посібник. Київ: КНТ, 2008. 256с. https://studentam.net.ua/content/view/10047/101/</p> <p>2. Психолого-педагогічна діагностика розвитку дітей раннього дошкільного віку: Навчально-методичний посібник / За науковою редакцією Л. О. Федорович. Укладачі О. В. Гнітій, І. В. Макаренко, Л. О. Федорович. Кременчук: Християнська Зоря, 2018. 217 с. https://psychologdcpp.in.ua/wp-content/uploads/2020/01/%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-%D1%81%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%8C%D0%BA%D0%B0-%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8F%D1%82%D0%BA%D0%BE.pdf</p> <p>3. Сухіна І., Риндер І., Скрипник Т. Психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом: посібник. Київ-Чернівці: «Букрек», 2017. 192 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/26146/1/T_Skrypnyk_PMRVDA_KSP</p>
---	---

[КІО.pdf](#)

3. Технології раннього втручання. Навчальний посібник. За ред. О.Ткач. Кам'янець-Подільський: В-ць Ковальчук О.В. 2025, 155 ст. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/9607/Tekhnolohii-rannoho-vtruchannia.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Додаткова

1. Кабельнікова Н. В. Особливості мовленнєвого дизонтогенезу у дітей першого року життя із пошкодженням центральної нервової системи. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки.* 2015. Вип. 67. С. 192-197 <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/3126>

2. Кравченко В. П. Особливості корекції затримки мовленнєвого розвитку у дітей раннього віку. *Альманах науки.* 2020. 5(38). С. 22–25 <https://khnnra.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kravchenko-V.P.Osoblivosti-korektsiyi-zatrimki-movlenniyevogo-rozvitku-u-ditej-rannogo-viku.pdf>

Ткач О.М. Особливості клінічного дослідження причин затримки мовленнєвого розвитку. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць:* Вип. 19 / за ред. М.Шеремет, О.Гаврилова Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В. 2022. С. 239-249 <https://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/339700/327825>

3. Ткач О., Шеремет М., Гаврилова Н, Федоренко С. та ін. Науково-теоретичні та практичні підходи до формування професійних компетентностей вчителя-логопеда. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): зб. наук. праць.* Вип.21 / за ред.. М. Шеремет, О. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В. 2023. С. 140-179. <https://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/340827>

4. Ткач О.М, Причини виникнення «комплексу пожвавлення» у дітей на першому місяці життя. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів.* [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Випуск 23. С. 543-546.

<http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/8023/Naukovi-pratsi-K-PNU-im.I.-Ohienka-zbirnyk-za-pidsumkamy-zvitnoi-naukovoi-konferentsii%e2%80%93Vyp.23.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

5. Ткач О. Вплив соціальних факторів на формування мовленнєвої комунікації дітей раннього віку. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів.* [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2025. Випуск 24. 8С. 651-654.

<http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/9057/Naukovi-pratsi-K-PNU-im.I.-Ohienka-zbirnyk-za-pidsumkamy-zvitnoi-naukovoi-konferentsii%e2%80%93Vyp.24.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

6. Ткач. О.М. Аналіз передумов розвитку семантичного компоненту мовлення дітьми раннього немовлячого віку. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): зб. наук. праць.* Кам'янець-Подільський : «Медобори-2006», 2021. С. 111-125. <http://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/339089>

7. Ткач. О.М. Аналіз голосових та поведінкових реакцій як складової

	<p>домовленнєвого розвитку дітей раннього немовлячого. <i>Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): зб. наук. праць.</i> Кам'янець-Подільський : «Медобори-2006», 2021. С. 214-222. http://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/337247</p> <p>8. Тарасун В. Психолого-педагогічна допомога дітям переддошкільного віку з особливостями в розвитку: напрями реалізації. <i>Монографія.</i> Київ: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2021. 412с. https://enpuir.edu.ua/entities/publication/9ffa99ca-8d5b-4db5-bbc0-6f1ea64b2e9b</p> <p>9. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: метод. посіб. За заг. ред. Н. Софій. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2020. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14802/1/N_Zaerkova_I_Lucenko_Indiv_id_program_IPPO.pdf</p>
	<p>Інтернет-ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перелік рекомендованих інтернет ресурсів Державної служби України у справах дітей: https://children.gov.ua/rannye-vtruchannya 2. Національна бібліотека України ім. В.І, Вернадського https://www.nbuv.gov.ua/node/2116 3. Збірник наукових праць Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) http://aqce.kpnu.edu.ua/ 4. Національна агенція кваліфікацій «Професійний стандарт „Фахівець із раннього втручання”» https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/440-ps_fahivec_iz_rann_ogo_vtruchanna_data_zatverdzena19_12_22.pdf